

9. 4. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Reakce na úvahu o přípustnosti prodloužení promlčecí lhůty ve spotřebitelských smlouvách jako důsledek iniciativy bojující za vrácení úvěrových poplatků

Tento stručný příspěvek je reakcí na článek kolegy JUDr. Jakuba Dohnala, Ph.D. „Za jak dlouho lze vrátit poplatky za vedení úvěru, aneb jednou tak a podruhé jinak?“, který byl na těchto stránkách publikován dne 18. 3. 2013.[1] Autor v krátkém textu dochází k závěru, že pokud se akceptuje linie názoru, že ve věci bezdůvodného obohacení v obchodně-právních závazkových vztazích mezi spotřebitelem a bankami se promlčení řídí obchodním zákoníkem, nemůže spotřebitel namítat, že nelze prodloužit promlčecí dobu na 10 let dle ustanovení § 401 ObchZ, protože jde dle spotřebitele o ujednání v jeho neprospěch. Domnívám se, že kolega Dohnal se ve svém textu mýlí, což se pokusím ve v krátkosti odůvodnit.

JDETO (tečka) DE

V prvé řadě mám za to, že režim bezdůvodné obohacení z neoprávněně účtovaných poplatků mezi spotřebitelem a bankami je jak otázkou volby práva, když úvěrové smlouvy takovou volbu práva vždy obsahují (nutno poznamenat, že ustanovení o volbě práva je adhézního charakteru a volená formulace je v nemálo případech spíše méně dokonalá), tak především režim obchodního zákoníku plyne přímo ze zákona. Bezdůvodné obohacení totiž vzniklo ze závazkového vztahu, který je absolutním obchodem, a proto se bude promlčení řídit obchodním zákoníkem, viz např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 591/2007 ze dne 16. 12. 2008.

Pokud se spotřebitel v postavení dlužníka dovolává na svou obranu použití promlčecí lhůty v režimu občanského zákoníku, neboť je pro něj kratší lhůta výhodná, je nutné konstatovat, že takový výklad ustanovení § 262 odst. 4 ObchZ je chybný.

Ačkoliv dávám kolegovi Dohnalovi zapravdu, že v praxi se lze s takovou argumentací spotřebitelů (většinou jejich opatrovníků) skutečně setkat, je nutné zcela jasně říct, že takový argument nepadá u soudů napříč celou republikou na úrodnou půdu. Je třeba odlišovat, co spotřebitelé na svou obranu tvrdí, a co je skutečně právo uplatňované soudy. A soudy v takových případech rozhodují v tom smyslu, že pokud se vztah mezi spotřebitelem a podnikatelem řídí obchodním zákoníkem, řídí se promlčení rovněž obchodním zákoníkem. V této souvislosti pak už lze jen připomenout právní větu z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 3337/2010 ze dne 24. 7. 2012 tohoto znění: „Ustanovení

občanského zákoníku o promlčení nelze považovat za ustanovení na ochranu spotřebitele ve smyslu § 262 odst. 4, části první věty za středníkem, obch. zák.“

Kolega Dohnal pak ve svém článku zcela pominul odůvodnit, z čeho usuzuje, že je nedělitelná spojitost mezi režimem promlčecí lhůty a možností promlčecí lhůtu prodloužit. Dle mého se jedná o dvě zcela odlišné věci a samostatné otázky. Skutečnost, že ustanovení občanského zákoníku o promlčení nelze považovat za ustanovení na ochranu spotřebitele neznamená, že smluvní prodloužení promlčecí lhůty v úvěrových smlouvách není ustanovením, které je odchýlením se od zákona v neprospěch spotřebitele.

Pokud tedy kolega Dohnal uvádí: *„Osobně opravdu nemám nic proti tomu, aby někdo požadoval nároky z bezdůvodného obohacení po bankách čtyři roky zpětně, protože se jedná o „obchodně-právní závazkový vztah“. Na druhou stranu mám za to, že pokud se tato linie názorů akceptuje, už nikdy nemůže spotřebitel namítat, že nelze prodloužit promlčecí dobu na 10 let dle § 401 obchz, protože jde o ujednání v neprospěch spotřebitele. Už nikdy také nemůže tvrdit, že promlčecí lhůta není čtyři, ale pouhé tři roky,“* musím takové tvrzení označit za zcela nelogické a neodůvodněné, když ze strany kolegy jde lidově řečeno o míchání jablek s hruškami.

Závěr kolegy: *„Český spotřebitel si tedy musí vybrat (a zřejmě už si vybral). Buď přijme ve všech úvěrových kauzách čtyřletou, případně prodlouženou promlčecí lhůtu, anebo svoje poplatky může chtít pouze za dva roky zpětně dle režimu promlčení bezdůvodného obohacení dle občanského zákoníku,“* pak musím posuzovat jako zcela chybný, tendenční a účelový, který je v kontextu dalších článků autora pravděpodobně poznamenán jeho praxí, ve které je výhodnější výklad směřující ke slabší ochraně spotřebitelů.

Český spotřebitel si nevybírání, jakým režimem se bude řídit bezdůvodné obohacení vzniklé z úvěrové smlouvy uzavřené s bankou. Režim obchodního zákoníku plyne ze zákona. Z uvedeného nelze nijak dovodit, že by pak mělo být ve spotřebitelských smlouvách přípustné, aby byla prodloužena promlčecí lhůta v neprospěch spotřebitele. Žádné buď a nebo v tomto případě neexistuje. Není zde žádná nedělitelná spojitost. Režim promlčení bezdůvodného obohacení je jedna věc. Možnost prodloužení promlčecí lhůty věc druhá.

I přesto všechno jsem rád za článek kolegy Dohnala a vítám jej jako jednu z prvních odborných reakcí na největší a ojedinělý spotřebitelský spor v historii českého práva a soudnictví, ke kterému se schyluje. Věřím, že bezprecedentní počet sto tisíců žalob proti bankám vyvolá jistě mnohé další reakce, a to nejen z oblasti hmotné práva, na které se se zájmem těším.

Mgr. Petr Němec,
právník a mediátor
autor je zakladatel projektu www.jdeto.de

Mgr. Petr Němec, mediátor

Nezamyslova 274/10
128 00 Praha 2

Tel.: +420 736 627 392
e-mail: petrmemec@mediator-praha.cz

[1] JUDr. Jakub Dohnal, Ph.D.; Za jak dlouho lze vrátit poplatky za vedení úvěru, aneb jednou tak a podruhé jinak? >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)